

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

GEC PILOT STUDY MARKING GUIDELINE 2023 TSHIVENḐA HOME LANGUAGE GRADE 9

Mbudziso ya 1

- *Maraga nthihi kha phindulo inwe na inwe.*
- *A hu na maraga dza hafu.*

Nomboro.		Phindulo dzo lavhelelwaho	Maraga
1.1	C	Ya u shumisesa zwikambi na zwidzizivhadzi.	✓
1.2	A	O aluwa hayani hu na tshelede nnzhi.	✓
1.3	D	U phasa nga ḡḡila i si yavhuḑi.	✓
1.4	C	Miḡwaha ya 20	✓
1.5	D	O phasa nga batsheḡa a wana basari i bvaho kha <i>Anglo Platinum</i>	✓
1.6	D	O vha a tshi ḡḡala musi a tshi kaidziwa nga vhadededzi, a dovha a bva na kiḡḡasini.	✓
1.7	B	O humbulela uri a nga vha a khou lwala vhumwadze ha lufhiha (TB).	✓
1.8	A	A zwo ngo mu fara zwavhuḑi.	✓
1.9	C	Ḳḡḡanedzi	✓
1.10	B	Masala o vha a sa unḡ i/ḡḡundeli vhana vhawe.	✓
1.11	D	Masala ndi muthu ane a dzula o kambiwa.	✓
1.12	A	Tshifhiwa ndi muḡḡhannga we a bvelela nga ḡḡwambo wa u funa tshikolo	✓
1.13	D	Tshifhiwa o vha a tshi funa tshikolo, ngeno Masala a sa tshi funi.	✓
1.14	C	U takalesa.	✓
1.15	C	O thulwa nga moḡoro a lovha.	✓
1.16	D	Zwikambi na zwidzizivhadzi a si zwavhuḑi.	✓
1.17	A	Masala o vha a tshi zwi ḡḡivha zwa uri vhumshilo hawe vhu khomboni u ya nga ha zwa mutakalo.	✓
1.18	B	Zwi amba uri u shuma mishumo ya tshikolo nga mbilu yawe yoḡḡhe.	✓
1.19	C	Muthu a ḡḡogomelaho zwa tshikolo nga mbilu yawe yoḡḡhe.	✓

Nomboro.	Phindulo dzo lavhelelwaho		Maraga
1.20	B	Kha vhaswa	✓
1.21	A	Uri Tshifhiwa a pfele Masala vhuṭungu.	✓
1.22	A	Ndi nga ni isa sibatela?	✓
1.23	D	Ndo guda uri u sa thetshesela zwi wedza muthu khomboni.	✓
1.24	B	U nweledza mafhungo.	✓
1.25	C	U sumbedza masiandaitwa a u shumisa zwikambi na zwidzizivhadzi	✓

[25]

Mbudziso ya 2.1

Nomboro	Phindulo dzo lavhelelwaho		Maraga
2.1.1	A	Vhathu vha re na miḡi	✓
2.1.2	C	Vhathu vhane vha takalela u tandulula thaidzo ya u khaulwa ha muḡagasi vha reṅge soḷa kha vha Makonazwoṅhe Soḷa	✓
2.1.3	B	U dzumbetshedza mafhungo/u fhuredzela vharengi.	✓
2.1.4	C	Ḳḡḡanedzi	✓
2.1.5	C	u khaulwa	✓

[05]

Mbudziso ya 2.2

Nomboro.	Phindulo dzo lavhelelwaho	U bvisela khagala	Maraga
2.2.1	Tshiḡediamu✓ KANA U vhona bola✓ KANA U ṭalela mutambo✓	Kha vha avhele maraga dza u nanga fhethu hu re hone.	1
2.2.2	Ndi dzikhonani✓ KANA Ndi dziṭhama✓	Kha vha ṭanganedze dziḡwe phindulo dzi pfalaho. Maraga dza 0 arali phindulo i sa pfali	1
2.2.3	O ri o livhuwa, a dovha a ri, u nga a sa fhufha a ḡanzwa makole✓	U ṭanganedza phindulo i pfalaho nahone i re yone.	1

Nomboro.	Phindulo dzo lavhelelwaho	U bvisela khagala	Maraga
2.2.4	Ndi nga ndi sa fhufha nda nanzwa makole. ✓	Kha vha avhele maraga kha phindulo i re yone.	1
2.2.5	<p>Khonani na khonani vha khou tōḁa u rengelana zwienda ✓</p> <p>KANA</p> <p>Khonani i khou pfela khonani yayo vhuṭungu, ngeno khonani ine ya khou tōḁa u rengelwa i na ndivhuwo nnzhi ✓</p> <p>KANA</p> <p>Khonani u khou tōḁa u rengela khonani yawe zwienda.</p>	<p>maraga ya 1 ya u kona u ṭalusa zwiwo kha Fureme ya 3.</p>	1
2.2.6	<p>U vhonala o ṭungufhala ✓ Ngauri tshifhaṭuwo tshawe tsho ṭungufhala.</p> <p>KANA</p> <p>U vhonala a so ngo takala</p> <p>KANA</p> <p>U vhonala o dinalea.</p>	<p>Maraga dza 2 kha u humbulela hu re hone ha vhuḁipfi ha muanewa na u ṭandavhudza u humbulela kha ludungela lwa zwine zwa tou vhonwa nga nḁila yone.</p> <p>Na</p> <p>Maraga ya 1, ya u ṅea luambo lwa muvhili lu re lwone lu ṭandavhudzaho na vhuḁipfi ho nekedzwaho</p> <p>A hu na maraga dza u ṭandavhudza hu sa elani na vhuḁipfi.</p>	2
2.2.7	<p>U vha na khonani ndi zwavhuḁi ✓</p> <p>KANA</p> <p>U sumbedza u vha na ndavha kha vhaṅwe zwi a ṅea mutakalo ✓</p> <p>KANA</p> <p>U sumbedza u vha na ndavha na vhaṅwe vhatu ndi zwavhuḁi.</p>	<p>Kha vha ṭanganedze phindulo iṅwe na iṅwe i pfallaho, nahone i re yone.</p>	1

Nomboro.	Phindulo dzo lavhelelwaho	U bvisela khagala	Maraga
2.2.8	Ee. ✓ Ngauri o fhulufhedziswa u rengelwa zwienda ✓	<p>maraga dza 2 dza u t̥hḁt̥huvha nyito dza muanewa na dza u tikedza t̥hḁt̥huvho iyo nga ndila yone.</p> <p>U t̥hḁt̥huvha hu nga livhiswa kha u tikedza.</p> <p>Kha vha t̥anganedze phindulo ya “Ee” arali mugudi o tikedza nga zwi re zwone.</p> <p>maraga ya 0 ya u fhindula uri “Ee” arali mugudi o tikedza nga zwi si zwone kana zwi sa elani.</p>	2

[10]

Nomboro.	Phindulo dzo lavhelelwaho	U bvisela khagala	Maraga
----------	---------------------------	-------------------	--------

Mbudziso ya 3: Samari/Manweledzo

MBUNO DZO DZINGINYWAHO: Mbuno dziñwe na dziñwe dza 7 dzi tevhelaho dzi fanaho.			
1.	Vhañwe vhagudi vha kombetshedzea u fhedza vho litsha tshikolo ✓	<p>MAGA A KUAVHELWE KWA MARAGA.</p> <p>maraga ya 1 nga mbuno i pfallaho na i elanaho = maraga dza 7</p> <p>Vha so ngo dzima maraga nga mulandu wa mupeleto u si wone na khakho dza kushumiselwe kwa luambo dzine dzi si shandukise t̥halutshedzo ya mbuno.</p> <p>LUAMBO: <i>U itela u tinya phambano kha maraga dza luambo dza vho fhira maraga dza mbuno, kha vha</i></p>	10
2.	Vhañwe vhagudi vha fhedza vho divhulaha. ✓		
3.	Vhañwe vhagudi vha fhedza vho lingedza u bvisa dzithumbu ✓		
4.	Vhañwe vhagudi vha fhedza vha tshi vho kundelwa u ya tshikoloni d̥uvha liñwe na liñwe ✓		
5.	Vhañwe vhagudi vha vhasidzana vha fhedza vha khou alusa vhana vhe vhothe. ✓		
6.	Vhañwe vhagudi vha fhedza vha khou lovha musi vha tshi khou beba ✓		
7.	Vhañwe vhagudi vha fhedza vha khou kavhiwa nga malwadze a vhudzekani a sa fholi. ✓		

		<p><i>avhele maraga dza luambo nga nqila i tevhelaho.</i></p> <p>1-3 mbuno dzi re dzone = + 1 maraga 4-5 mbuno dzi re dzone = + 2 maraga 6-7 mbuno dzi re dzone = + 3 maraga</p> <p><i>Vha so ngo tusa maraga musi hu so ngo nwalwa fomete i re yone. Vha so ngo tusa maraga musi ho nwalwa fureme i si yone kana u khoutha zwo tou kokotolo zwi tshi bva kha tshibveledzwa KANA maipfi ane a si vhe one kana maipfi ane a khou tahela. Kha vha koreke mbuno u swikela maipfi a tshi swika khathihi na u sa vha na ndavha na mañwe o salaho.</i></p>	
--	--	--	--

Mbudziso ya 4: Luambo kha nyimele.

Nomboro.	Phindulo dzo lavhelelwaho		Maraga
4.1.	B	Dzina khumbulelwa	✓
4.2	D	Fhungo tswititi	✓
4.3	A	lavhelesa	✓
4.4	C	londa	✓
4.5	A	Ḳifurase Ḳa ḲiḲ adzisi	✓
4.6	C	ngeno	✓
4.7	B	ḲiḲaluli	✓
4.8	B	tshee	✓
4.9	B	Vhokhotsi vha thuswa nga vhatukana.	✓
4.10	D	U dzula ha ambiwa fhungo ha fhedzwa ha dzhiwa tsheo.	✓
4.11	B	-iwa	✓
4.12	A	vha tshi khou	✓
4.13	D	Ngauri u khou vhudzisa.	✓
4.14	B	Ḳisala vhukuma	✓

Nomboro.	Phindulo dzo lavhelelwaho		Maraga
4.15	B	mu shumela	✓
4.16	C	Ho ambiwa nga haya mafhungo ho sedzwa pfanelo dza vhathu.	✓
4.17	A	Ho vhudziswa musidzana uri kee a tshi nga u na mutsiko.	✓
4.18	C	Vhatukana a vha na mishumo minzhi u fana na vhasidzana.	✓
4.19	A	vhe	✓
4.20	B	U maliswa a sa athu bebiwa.	✓

[20]